



Orzecznictwo

Sądu Najwyższego,
Sądów Apelacyjnych,
Naczelnego Sądu Administracyjnego
i Trybunału Konstytucyjnego

NR 9/wrzesień 2024



ISSN 2957-1073

Prokuratura Krajowa

Wydanie online

Prawo Karne
Sąd Najwyższy

Art.	Str.
12 § 2 k.k.	4
46 k.k.	4
64 § 1 k.k.	4
178a § 4 k.k.	4
244 k.k.	5
94 § 1 k.w.	5
94 § 1 k.w.	5
17 § 1 pkt 5 k.p.k.	6
31 § 1 k.p.k.	6
37 k.p.k.	6
37 § 1 k.p.k.	7
40 § 3 k.p.k.	7
41 § 1 k.p.k.	8
84 § 2 k.p.k.	9
113 k.p.k.	9
258 § 2 k.p.k.	9
343 § 7 k.p.k.	10
410 k.p.k.	10
420 § 1 k.p.k.	10
439 § 1 pkt 2 k.p.k.	11
454 § 1 k.p.k.	11
528 § 1 k.p.k.	11
532 § 1 k.p.k.	11
539a § 3 k.p.k.	12
93 § 1 k.p.w.	12

Prawo Cywilne
Sąd Najwyższy

358 § 2 k.c.	13
-------------------	----

385 ¹ § 1 k.c.	13
417 ¹ § 2 lub 4 k.c.	14
496 k.c.	14
49 § 1 k.p.c.	14
379 pkt 5 k.p.c.	15
386 § 4 k.p.c.	15
398 ³ § 3 k.p.c.	16
398 ⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.	16
398 ⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.	16
398 ⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.	16
424 ⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.	17
505 ³⁷ § 2 k.p.c.	17

Prawo administracyjne

Naczelny Sąd Administracyjny

12 § 1 k.p.a.	18
148 § 2 k.p.a.	18
189f § 1 k.p.a.	18
66 ust. 1 pkt 2 p.o.	18
73 p.p.s.a.	19
145 § 3 p.p.s.a.	19
151 p.p.s.a.	19
174 p.p.s.a.	20
174 pkt 1 i 2 p.p.s.a.	20
73 i 74 p.w. p.o.p.	20
6 ust. 1 pkt 5 u.d.i.p.	21
156 ust. 1a u.g.n.	21
8 u.i.ś.	22
115a u. o pol.	22
88 ust. 2 u.o.p.	23
45 ust. 1 u.o.z.	23
18 ust. 4a i 4b u.t.d.	24

Prawo karne

Sąd Najwyższy

Prawo karne materialne

1

Art. 12 § 2 k.k.

Także w przypadku kar grzywnien orzeczonych w postępowaniu mandatowym za wykroczenia, przy zastosowaniu instytucji z art. 12 § 2 k.k., konieczne jest uwzględnienie tego, w jakim zakresie wykonano poszczególne kary grzywny i odpowiednie zredukowanie dolegliwości kary surowszej podlegającej wykonaniu, jako konsekwencja zastosowania art. 12 § 2 k.k.

Wyrok SN z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. IV KK 181/24.

2

Art. 46 k.k.

Środek kompensacyjny, o którym mowa w art. 46 k.k., ma charakter cywilnoprawny. Wynika to między innymi z odesłania do przepisów prawa cywilnego, jakie zawiera. Stanowi on w istocie uproszczony mechanizm dochodzenia roszczenia deliktowego. Znajdują tu zastosowanie wszelkie odnośne przepisy prawa cywilnego, tak w zakresie podstawy, jak i miarkowania zasądzonej kwoty. Jednocześnie, w tym zakresie wyłączona zostaje możliwość powoływania się na przepisy kodeksu karnego, co wynika wprost z art. 56 k.k.

Wyrok SN z dnia 27 czerwca 2024 r., sygn. I KK 143/24.

3

Art. 64 § 1 k.k.

Warunkiem dopuszczalności zastosowania przepisu art. 64 § 1 k.k. jest uprzednie skazanie oskarżonego za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności i popełnienie przez niego w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności umyślnego przestępstwa podobnego do przestępstwa, za które sprawca był już skazany.

Wyrok SN z dnia 25 czerwca 2024 r., sygn. IV KK 195/24.

4

Art. 178a § 4 k.k.

Odpowiedzialności karnej z art. 178a § 4 k.k. podlega sprawca czynu określonego w § 1, który był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurza-

jącego albo za przestępstwo określone w art. 173 k.k., art. 174 k.k., art. 177 k.k. lub art. 355 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

Wyrok SN z dnia 4 czerwca 2024 r., sygn. I KK 173/23.

5

Art. 244 k.k.

Zgodnie z treścią przepisu art. 42 § 1a pkt 2 k.k. Sąd orzeka zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w razie skazania m.in. za przestępstwo z art. 244 k.k., tylko jeżeli czyn sprawcy polegał na niezastosowaniu się do zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Wyrok SN z dnia 26 czerwca 2024 r., sygn. I KK 145/24.

6

Art. 94 § 1 k.w.

Orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Przesłanka ta dotyczy nie tylko kwestii sprawstwa obwinionego, ale wszystkich okoliczności, które mają znaczenie dla ustalenia zakresu jego odpowiedzialności, a więc także właściwej oceny prawnej czynu będącego przedmiotem osądu. Określenie „wina” ma w tym wypadku autonomiczne znaczenie i obejmuje zarówno winę w znaczeniu procesowym, czyli sprawstwo, jak i całokształt materialnych przesłanek przypisania odpowiedzialności za wykroczenie.

Wyrok SN z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. I KK 153/24.

7

Art. 94 § 1 k.w.

Przez brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy rozumieć zarówno sytuację, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany w przepisach p.r.d., utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając *de facto* takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe „zawieszenie”, niepowodujące jednak ich definitywnej utraty.

Wyrok SN z dnia 18 czerwca 2024 r., sygn. II KK 201/24.

Prawo karne procesowe

8

Art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.

Śmierć oskarżonego stoi na przeszkodzie prowadzeniu postępowania karnego (art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.), a kontynuowanie w takiej sytuacji procesu i wydanie wyroku stanowią uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Wyrok SN z dnia 12 czerwca 2024 r., sygn. II KK 334/23.

9

Art. 31 § 1 k.p.k.

W kontekście zasady sprawności procesu, której niedochowanie niewątpliwie godzi w dobro wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 37 k.p.k., należy oczywiście postrzegać takie okoliczności, w których skuteczne i sprawne przeprowadzenie procesu wydaje się niewykonalne, albo wątpliwe, bez przełamania zasady wynikającej z art. 31 § 1 k.p.k., a więc zasady właściwości miejscowej sądu. Chodzi m.in. o sytuację, gdy proces jeszcze się nie zaczął lub należy go ponownie rozpocząć od początku, a stan zdrowia oskarżonego, który nie rezygnuje z obecności na sali rozpraw w czasie rozpoznawania sprawy, wyklucza możliwość osobistego w niej uczestniczenia, bądź też stwarza zagrożenie dla zdrowia lub życia oskarżonego. Jeżeli w takim układzie istnieją możliwości prowadzenia i zakończenia procesu w innym sądzie, to przepis art. 37 k.p.k. powinien zostać wykorzystany, by taką możliwość stworzyć, niezależnie, jak do tej pory to postępowanie przed właściwym sądem się toczyło.

Postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. I KO 47/24.

10

Art. 37 k.p.k.

Institucja przewidziana w art. 37 k.p.k. powinna znaleźć zastosowanie w sytuacjach, w których skierowanie sprawy do sądu właściwego według przepisów ogólnych godziłoby w szeroko pojętą prawidłowość rozpoznania sprawy, wpływając negatywnie na dobro wymiaru sprawiedliwości. Przyznać należy rację, że taka sytuacja zachodzi m.in. wówczas, gdy prezes sądu lub pracownik tego sądu jest uczestnikiem postępowania, którego sposób rozstrzygnięcia, według obowiązujących przepisów, sąd ma kontrolować. Stanowi ona uzasadnienie dla przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Postanowienie SN z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. III KO 62/24.

11

Art. 37 k.p.k.

Nie każda okoliczność może skutkować ewentualnym przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Za taką uznać należy sytuację,

w której postronny i niezainteresowany sposobem rozstrzygnięcia danej sprawy obserwator procesu może powziąć podejrzenia co do braku bezstronności sądu właściwego w rozpoznaniu tej sprawy. Ocenę wystąpienia przesłanki z art. 37 k.p.k. powinny jednak determinować realia konkretnego przypadku.

Postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. V KO 45/24.

12

Art. 37 k.p.k.

Przepis art. 37 k.p.k. zakłada w swej istocie nadzwyczajność sytuacji warunkującej odstępstwo od zasady rozpoznania sprawy przez miejscowo właściwy sąd, nakazując przy tym upatrywanie podstaw takiego rozstrzygnięcia w pojęciu „dobra wymiaru sprawiedliwości”. Treść wskazanego w ustawie pojęcia jest tłumaczona jako m.in. sytuacja, w której istnieje ryzyko nierozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a zatem gdy istnieje realne zagrożenie dla sprawności procesu.

Postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. I KO 51/24.

13

Art. 37 § 1 k.p.k.

Wyjątkowy charakter przepisu art. 37 § 1 k.p.k., pozwalającego na odstępstwo od zasadniczej właściwości sądu, nakazuje stosowanie tego przepisu w sposób niezwykle rygorystyczny. Przekazanie sprawy, na podstawie art. 37 § 1 k.p.k., innemu sądowi równorzędnemu może nastąpić z powodów, które mogą wyrzucić ujemny wpływ na swobodę wyrokowania lub stwarzać przekonanie o braku warunków trafnego rozpoznania sprawy. Bezsporne jest, że przepis art. 37 k.p.k. nie może być traktowany jako sposób rozwiązywania bieżących problemów organizacyjnych sądów. W związku z tym uznać trzeba, że dobro wymiaru sprawiedliwości, jako podstawa przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, to taki stan, gdy w realiach danego postępowania jedynie inny niż właściwy sąd stwarza możliwość obiektywnego, ale też sprawnego, szybkiego rozpoznania sprawy. W zasadzie najczęściej chodzi o zapewnienie bezstronności orzekania, także w odbiorze społecznym tej dyrektywy. Może jednak także chodzić o stworzenie w ogóle realnych warunków dla rozstrzygnięcia w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego, w tym również z uwagi na stan jego zdrowia, odległość od sądu właściwego i trudności w poruszaniu się oskarżonego, utrudniające mu dotarcie do odległego sądu itp., a nie jedynie o obawy braku obiektywizmu w sądzie właściwym.

Postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2024 r., sygn. III KO 89/24.

14

Art. 40 § 3 k.p.k.

Zawarte w art. 40 § 3 k.p.k. pojęcie „co do kasacji” odnosi się nie tylko do orzekania w przedmiocie merytorycznej zasadności kasacji czy orzeczeń decy-

dujących o jej dopuszczalności, ale też rozstrzygnięć pozostających z nimi w ścisłym związku, które „blokuja” dostęp do tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. W katalogu tych rozstrzygnięć mieści się więc także zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku, który ma być zaskarżony kasacją.

Postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. V KZ 28/24.

15

Art. 41 § 1 k.p.k.

Sędzia ulega wyłączeniu, nie tylko wówczas, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie (art. 41 § 1 k.p.k.), ale również w sytuacji, gdy orzekanie przez sędziego w danej sprawie mogłoby prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Postanowienie SN z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. I KK 385/23.

16

Art. 41 § 1 k.p.k.

„Idealna” bezstronność – rozumiana jako wyeliminowanie z procesu myślowego podmiotu podejmującego określoną decyzję procesową wszelkich elementów wewnętrznych, niezwiązanych ściśle z materią sprawy – w ogóle nie jest możliwa. Każdy sędzia jest jednostką o odmiennych doświadczeniach życiowych i cechach charakterologicznych, a system aksjologiczny każdego sędziego był kształtowany przez wiele lat przez wiele zróżnicowanych czynników. Wątpliwość co do bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.) musi istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, a nie być tylko subiektywnym przekonaniem określonej osoby.

Postanowienie SN z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. III KK 539/23.

17

Art. 41 § 1 k.p.k.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Odnotowania wymaga fakt, że powołany przepis posługuje się pojęciem uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego w sprawie, co należy odróżnić od braku jego obiektywnej bezstronności. Ta pierwsza kategoria odnosi się bowiem do kwestii bezstronności sędziego funkcjonującej w odbiorze zewnętrznym z odwołaniem do oceny sytuacji procesowej dokonywanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu. Z perspektywy art. 41 § 1 k.p.k. znaczenie ma zatem to, aby żadne wątpliwości

i zastrzeżenia co do obiektywnego rozpoznania sprawy nie powstawały w odbiorze zewnętrznym, gdyż temu właśnie ma zapobiegać instytucja wyłączenia sędziego na wniosek, przewidziana w powołanym przepisie (*iudex suspectus*).

Postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. IV KK 138/24.

18

Art. 84 § 2 k.p.k.

Opinia o braku podstaw do wniesienia kasacji jest autonomiczną decyzją obrońcy lub pełnomocnika i sąd nie ma instrumentu prawnego do przymuszenia przedstawiciela procesowego do sporządzenia i podpisania kasacji. Obrońca z urzędu w swej decyzji, co do istnienia podstaw do wniesienia kasacji, zachowuje pełną autonomię, dlatego stanowisko to jest dla sądu wiążące. W Kodeksie postępowania karnego nie ma bowiem przepisu, który upoważniałby sąd do „przymuszenia” obrońcy z urzędu do sporządzenia i wniesienia kasacji, jak i też przepisu, który nakazywałby ustanowić stronie innego obrońcę z urzędu (pełnomocnika) w sytuacji, gdy dotychczasowy obrońca – bądź pełnomocnik – rzetelnie wykonał swój obowiązek, a strona nie zgadza się z tą opinią.

Postanowienie SN z dnia 12 czerwca 2024 r., sygn. V KZ 24/24.

19

Art. 113 k.p.k.

Czynność podpisania orzeczenia, do której odnosi się treść art. 113 k.p.k., jest w ustawie procesowej traktowana samodzielnie i wyodrębniona od czynności podpisania jego uzasadnienia (por. art. 115 § 1 k.p.k.). O ile złożenie podpisu jedynie pod uzasadnieniem postanowienia jest akceptowalne przy założeniu oczywiście, że jest ono sporządzone razem ze stanowiącym przedmiot postanowienia rozstrzygnięciem, co wynika z treści art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k., który traktuje uzasadnienie jako jeden z elementów postanowienia, o tyle w odniesieniu do wyroków, a w konsekwencji również orzeczeń wydawanych w postępowaniu lustracyjnym, brak jest podstaw, aby przyjąć, że uzasadnienie wyroku stanowi jego część, a nie akt od niego odrębny.

Wyrok SN z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. II KO 31/24.

20

Art. 258 § 2 k.p.k.

Podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki stosowania tego środka zapobiegawczego, m.in. w razie zarzucenia popełnienia zbrodni. Powołany przepis wprowadza szczególny rodzaj domniemania co do istnienia obawy, że oskarżony będzie – z uwagi na grożącą mu karę – bezprawnie utrudniał postępowanie, a tym samym nie ma w tym wypadku, tak jak to ma miejsce w sytuacjach okre-

ślonych w art. 258 § 1 k.p.k., konieczności wykazywania, iż zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrycia się oskarżonego. Oczywiście, domniemanie to jest wzruszalne, chodzi o to, że argumentacja zawarta w zażaleniu nie pozwala w sposób jednoznaczny wykluczyć możliwości, iż ze strony tego oskarżonego nie zostanie podjęta obstrukcja procesowa.

Postanowienie SN z dnia 17 czerwca 2024 r., sygn. II KZ 29/24.

21

Art. 343 § 7 k.p.k.

Z przepisu art. 343 § 7 k.p.k. wynika, że sąd może uwzględnić wniosek prokuratora o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy jedynie wówczas, gdy zachodzą ku temu podstawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego sformułowanym na kanwie tego przepisu wyjaśniono, że sąd, do którego skierowany został wniosek w trybie art. 335 § 2 k.p.k. zobowiązany jest do jego szczegółowej (tak formalnej, jak i merytorycznej) kontroli. W jej toku powinien sprawdzić, czy przedłożone propozycje są zgodne z ustaleniami stron, a także czy respektują obowiązujące przepisy prawa materialnego (por. wyrok SN z dnia 6 października 2021 r., sygn. IV KK 459/21). Ewentualna wadliwość wniosku obliguje sąd do postępowania wskazanego w treści art. 343 § 3 k.p.k., uzależnienia uwzględnienia wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego, bądź też postąpienia zgodnie z dyspozycją art. 343 § 7 k.p.k., co oznaczałoby rozpoznanie sprawy na zasadach ogólnych.

Wyrok SN z dnia 25 czerwca 2024 r., sygn. I KK 144/24.

22

Art. 410 k.p.k.

Wydanie orzeczenia reformatoryjnego i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzuconego mu czynu, stanowiące wynik odmiennej oceny dowodów i dokonania innych ustaleń faktycznych niż w zaskarżonym wyroku, obliguje sąd odwoławczy do uwzględnienia całokształtu materiału dowodowego ujawnionego zarówno w toku rozprawy głównej, jak i odwoławczej (art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k.), dokonania kompleksowej oceny dowodów, przeprowadzonej w zgodzie z zasadą wyrażoną w art. 7 k.p.k., a ponadto do sporządzenia uzasadnienia spełniającego wymogi wskazane w art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.

Wyrok SN z dnia 12 czerwca 2024 r., sygn. V KK 346/23.

23

Art. 420 § 1 k.p.k.

Kasacja od prawomocnego wyroku w zakresie, w jakim istnieje możliwość skorygowania go w trybie art. 420 § 1 k.p.k. przez wydanie postanowienia uzupełniającego, jest niedopuszczalna.

Postanowienie SN z dnia 18 czerwca 2024 r., sygn. V KK 219/24.

24

Art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Wyrok SN z dnia 18 czerwca 2024 r., sygn. III KO 56/24.

25

Art. 454 § 1 k.p.k.

Możliwość uchylecia wyroku niewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdzi, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k.

Wyrok SN z dnia 18 czerwca 2024 r., sygn. I KS 5/24.

26

Art. 528 § 1 k.p.k.

Decyzje wydane w tzw. postępowaniu przedkasacyjnym przez sąd odwoławczy działający jako *sui generis* sąd pierwszej instancji albo zarządzenia prezesa tego sądu albo upoważnionego sędziego a blokujące drogę do wydania orzeczenia kasacyjnego mogą być zaskarżone zażaleniem, jednak z wyjątkami przewidzianymi w art. 528 § 1 k.p.k.

Postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. III KZ 18/24.

27

Art. 532 § 1 k.p.k.

Instytucja wstrzymania wykonania wyroku określona w art. 532 § 1 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, a potrzeby jej zastosowania nie może uzasadniać sama czynność wniesienia kasacji. Potrzeba ta aktualizuje się dopiero wówczas

czas, gdy bądź to (niezależnie od przyszłego rozstrzygnięcia co do zasadności skargi kasacyjnej) już wcześniej można stwierdzić zaistnienie istotnych powodów do uznania słuszności tej kasacji, bądź też wówczas, gdy strona wykaże odrębnie istnienie szczególnych okoliczności powodujących, że wykonywanie albo wykonanie orzeczenia pociągałoby za sobą wyjątkowo dolegliwe i w zasadzie nieodwracalne skutki.

Postanowienie SN z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. I KK 165/24.

28

Art. 539a § 3 k.p.k.

Wynikający art. 539a § 3 k.p.k. nadzór Sądu Najwyższego nad przestrzeganiem normy określonej w art. 437 k.p.k. w postępowaniu odwoławczym sprowadzać się może jedynie do oceny zasadności podjęcia decyzji kasatoryjnej przez sąd odwoławczy, a nie zasadności samego środka odwoławczego (apelacji). Skarga na wyrok sądu odwoławczego nie ma też charakteru *sui generis* „superapelacji”, która nakazywałaby Sądowi Najwyższemu przejmować rolę sądu odwoławczego i ponownie oceniać zarzuty apelacyjne.

Postanowienie SN z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. I KS 41/23.

29

Art. 93 § 1 k.p.w.

Art. 93 § 1 k.p.w. stanowi, że sąd na posiedzeniu może wydać wyrok nakazowy w sprawach o wykroczenia, w których wystarczające jest wymierzenie nagany, grzywny albo kary ograniczenia wolności. Sąd orzeka bez udziału stron. Natomiast zgodnie z art. 93 § 2 k.p.w., orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Przy tym przez brak owych wątpliwości należy rozumieć to, że nie ma ich zarówno w odniesieniu do sprawstwa danego czynu, jak i winy obwinionego, z uwzględnieniem zarówno jego wyjaśnień oraz innych dowodów przeprowadzonych w toku czynności wyjaśniających.

Wyrok SN z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. I KK 186/24.

Prawo Cywilne

Sąd Najwyższy

Prawo cywilne materialne

30

Art. 358 § 2 k.c.

Nie jest dopuszczalne zastępowanie wyeliminowanego niedozwolonego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ k.c. i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywniej innym postanowieniem. Uzupelnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne.

Postanowienie SN z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 2884/23.

31

Art. 385¹ § 1 k.c.

Wykładnia językowa art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. nie stwarza podstaw do przyjęcia, że w ramach oceny abuzywności postanowienia istotny jest sposób jego stosowania przez przedsiębiorcę. Decydujące znaczenie ma nie to, w jaki sposób przedsiębiorca stosuje postanowienie i dla kogo jest ono korzystne, lecz to, w jaki sposób postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta. Z przepisu wynika, że przedmiotem oceny jest samo postanowienie, a więc wyrażona w określonej formie (przeważnie słownej) treść normatywna, tzn. norma lub jej element określający prawa lub obowiązki stron a jej punktem odniesienia – sposób oddziaływania postanowienia na prawa i obowiązki konsumenta. Samo postanowienie może bezpośrednio kształtować prawa i obowiązki tylko w sensie normatywnym, wpływając na zakres i strukturę praw lub obowiązków stron. Taka interpretacja pozostaje w zgodzie z powszechnie akceptowanym poglądem, że art. 385¹ § 1 k.c. jest instrumentem kontroli treści umowy (stosunku prawnego). To, w jaki sposób postanowienie jest stosowane, jest kwestią odrębną, do której art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. wprost się nie odnosi.

Postanowienie SN z dnia 18 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 2107/23.

32

Art. 385¹ § 1 k.c.

Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić

mu skuteczność z mocą wsteczną. Stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną.

Postanowienie SN z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 2518/23.

33

Art. 385¹ § 1 k.c.

Art. 385¹ § 1 k.c. jest instrumentem kontroli treści umowy (stosunku prawnego). To, w jaki sposób postanowienie jest stosowane, jest kwestią odrębną, do której art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. wprost się nie odnosi. Sankcje będące konsekwencją abuzywności postanowień umownych działają ze skutkiem *ex tunc*, co oznacza, że zdarzenia o charakterze następczym w stosunku do daty zawarcia umowy zawierającej klauzulę abuzywną pozostają bez znaczenia dla takiego charakteru tych postanowień umownych (wyjątek stanowi wola konsumenta).

Postanowienie SN z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 1860/23.

34

Art. 417¹ § 2 lub 4 k.c.

Dla przypisania odpowiedzialności Skarbu Państwa w rozumieniu art. 417¹ § 2 lub § 4 k.c. niezbędne jest nie tylko wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, czy niewydanie aktu normatywnego przewidzianego przez przepisy prawa, a także wykazanie przez powoda pozostałych przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej, a mianowicie tego, że dochodzący roszczeń poniósł określonego rodzaju szkodę i że jej wystąpienie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem sprawczym.

Postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 2958/23.

35

Art. 496 k.c.

Prawo zatrzymania (art. 496 k.c.) nie przysługuje stronie, która może potrafić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony.

Uchwała SN z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. III CZP 31/23.

Prawo cywilne procesowe

36

Art. 49 § 1 k.p.c.

Wymogiem konstrukcyjnym każdego wniosku o wyłączenie sędziego jest uprawdopodobnienie podstaw wyłączenia sędziego, tj. wskazanie konkretnych okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywoływać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (art. 49 § 1 k.p.c.). Wniosek o wyłączenie sędziego powinien z samej swej istoty mieć charakter zindywidualizowany zarówno w ujęciu podmiotowym, jak i być skonkretyzowany w znaczeniu przedmiotowym.

Postanowienie SN z dnia 11 czerwca 2024 r., sygn. I NWW 211/23.

37

Art. 379 pkt 5 k.p.c.

Nie poinformowanie stron przez sąd o zmianie kwalifikacji prawnej roszczenia powoda nie skutkuje automatycznie nieważnością postępowania wobec pozbawienia strony możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Przesłanką nieważności postępowania ze względu na pozbawienie strony możliwości obrony praw jest wykazanie związku przyczynowego między naruszeniem przepisu prawa a tym pozbawieniem. Tymczasem rozstrzygnięcie o roszczeniu na innej podstawie prawnej niż wskazana przez powoda bez uprzedzenia o tym strony przed zamknięciem rozprawy, nie pozbawia strony możliwości obrony jej praw.

Postanowienie SN z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 2022/23.

38

Art. 379 pkt 5 k.p.c.

Brak uprzedzenia przez sąd o zamierzonej rekwalfikacji podstawy prawnej żądania nie zawsze prowadzi do nieważności postępowania. Ocena, czy w takich sytuacjach zachodzą przesłanki z art. 379 pkt 5 k.p.c., powinna być dokonywana *ad casu* z uwzględnieniem przedmiotu sprawy, wskazanej przez powoda podstawy faktycznej i prawnej, stanowiska pozwanego, możliwych kwalifikacji prawnych, konkretnych sytuacji procesowych, etapu postępowania, możliwości przewidywania przez stronę takiej zmiany. Stosowane kryteria powinny być ostrzejsze, jeśli strona nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

Postanowienie SN z dnia 24 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 845/24.

39

Art. 386 § 4 k.p.c.

Nie zachodzi przypadek nierozpoznania istoty sprawy w sytuacji, w której sąd odwoławczy nie zgadza się co do oceny prawnej kwestii lub zarzutów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy z sądem pierwszej instancji lub dostrzega potrzebę dokładniejszego zbadania lub uzupełnienia oceny określonych kwestii lub zarzutów.

Postanowienie SN z dnia 10 czerwca 2024 r., sygn. I CZ 24/24.

40

Art. 386 § 4 k.p.c.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie zbada materialnej podstawy żądania lub merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Typowym przykładem sytuacji tego rodzaju jest oddalenie powództwa z powodu błędnego uznania, że dochodzone roszczenie jest przedawnione albo nie przysługuje powodowi lub przeciwko pozwanemu, jeżeli nie zostało to poprzedzone merytorycznym rozważeniem przesłanek dochodzonego roszczenia. Nierozpoznanie

istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. oznacza niewyjaśnienie i pozostawienie poza oceną sądu okoliczności faktycznych stanowiących przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, będącego podstawą roszczenia.

Postanowienie SN z dnia 14 czerwca 2024 r., sygn. III CZ 84/24.

41

Art. 398⁹ § 3 k.p.c.

Każdy zarzut kasacyjny, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji bądź zmierza do podważenia tej oceny, chociażby pod pozorem kwestionowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398⁹ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny.

Postanowienie SN z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 2865/23.

42

Art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie.

Postanowienie SN z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 1915/23.

43

Art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający.

Postanowienie SN z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 1310/23.

44

Art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej, w trybie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub

procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Postanowienie SN z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 1286/23.

45

Art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarga kasacyjna jest natomiast oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skarżący zaś powinien uzasadnić tę przesłankę, wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego. Nie może więc powoływać się na wadliwość ustaleń faktycznych ani opierać na innych faktach niż stanowiące podstawę rozstrzygnięcia.

Postanowienie SN z dnia 24 czerwca 2024 r., sygn. I CSK 3602/24.

46

Art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna czynić zadość wymaganiami uprawdopodobnienia, że przez wydanie zaskarżonego wyroku doszło do wyrządzenia szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Konieczne jest w tej mierze przeprowadzenie odrębnego wyводу przekonującego, że szkoda powstała, określającego jej rozmiar i czas powstania oraz postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem. Skarżący powinien przytoczyć wszelkie znane mu fakty dotyczące tych okoliczności, pozwalające na ocenę prawdopodobieństwa powstania szkody i koniecznego związku przyczynowego. Powinien także powołać dowody lub co najmniej ich surogaty, które uwiarygodnią twierdzenie o wyrządzeniu szkody.

Postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. I CNP 81/23.

47

Art. 505³⁷ § 2 k.p.c.

W sprawie wszczętej powództwem wytoczonym zgodnie z art. 505³⁷ § 2 zdanie pierwsze k.p.c. sąd orzeka o kosztach zastępstwa procesowego z uwzględnieniem jednej opłaty, którą określa według stawek za czynności radcy prawnego lub adwokata, właściwych ze względu na wartość i przedmiot sprawy oraz rodzaj postępowania.

Uchwała SN z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. III CZP 48/23.

Prawo administracyjne

Naczelny Sąd Administracyjny

48

Art. 12 § 1 k.p.a.

Przepisy art. 12 § 1 k.p.a., art. 35 § 1 i 3 k.p.a. określają terminy załatwienia sprawy administracyjnej. Należy jednak podkreślić, że przepisy te mają zastosowanie tylko w przypadku, gdy sprawa podlega załatwieniu w trybie przepisów k.p.a. Przez „bezczyność” należy bowiem rozumieć niewydanie w terminie decyzji lub postanowienia (względnie aktu lub czynności wskazanych w art. 3 § 2 pkt 4 p.p.s.a.), do którego wydania organ jest zobowiązany przepisem prawa. Natomiast pod pojęciem „przewlekłego prowadzenia postępowania” należy rozumieć sytuację prowadzenia postępowania w sposób nieefektywny, przez wykonywanie czynności w dużym odstępie czasu, bądź wykonywanie czynności pozornych, powodujących, że formalnie organ nie jest bezczylny.

Wyrok NSA z dnia 14 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 1894/22.

49

Art. 148 § 2 k.p.a.

Przez „dowiedzenie się o decyzji” należy rozumieć powzięcie wiedzy o samym fakcie wydania rozstrzygnięcia, ale w sposób umożliwiający złożenie podania o wznowienie.

Wyrok NSA z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 2324/22.

50

Art. 189f § 1 k.p.a.

Argument, że strona dostosowała „metodologię wystawiania świadectw jakości do oczekiwań organu”, a więc innymi słowy, iż „zaprzestała naruszenia prawa”, nie może być uznany za przydatny dla wykazania zaktualizowania się przesłanek stosowania przepisu art. 189f § 1 k.p.a. Zwłaszcza, że ocena w odniesieniu do zaistnienia wymienionej przesłanki nie może odnosić się do tzw. deliktów jednoczynowych zwykłych lub skutkowych.

Wyrok NSA z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. II GSK 598/21.

51

Art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 737 z zm., dalej p.o.)

„Szczególnie uzasadniony przypadek” oznaczać może albo nagłe zdarzenie powodujące konieczność niezwłocznego przerwania czynności dyrektora albo naru-

szenie prawa przez dyrektora, czy też inne jego zachowania (nawet niezawinione), które muszą być na tyle istotne, że mogą prowadzić do destabilizacji działalności placówki oświatowej, a tym samym godzić w interes publiczny. „Szczególnie uzasadniony przypadek” to zatem taki przypadek, który powoduje, że nie należy zwlekać z odwołaniem dyrektora, a wręcz odwołanie z tej funkcji jest konieczne i uzasadnione.

Wyrok NSA z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 4015/21.

52

Art. 73 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r., poz. 1634 ze zm., dalej: p.p.s.a.)

Z art. 73 p.p.s.a. wynika, że określony nim tryb doręczenia – a mianowicie doręczenie zastępcze – może być zastosowany, jeśli doręczenie, o którym jest mowa w art. 65-72 p.p.s.a. nie będzie możliwe, co uzasadnia twierdzenie, iż ustawodawca wyraził w ten sposób swoistą preferencję w odniesieniu do pierwszeństwa w doręczaniu pism, zarówno co do miejsca, jak i sposobu doręczania, to wobec tego, że zawiadomienie o terminie rozprawy w tej sprawie zostało przesłane na adres, który nie odpowiadał adresowi do doręczeń wskazanemu przez pełnomocnika spółki, nie sposób było przyjąć, że zaktualizowały się przesłanki fikcji doręczenia, która opiera się na domniemaniu, iż pismo dotarło do rąk adresata i że w ten sposób doręczenie zostało prawidłowo dokonane. Wskazana rozbieżność obligowała, aby rysującą się na jej tle kwestię poddać wnikliwej analizie, która wobec zwrotu – nieprawidłowo zaadresowanej – przesyłki powinna była prowadzić do wniosku, że pełnomocnik spółki nie został jednak prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, co aktualizowało obowiązek jej odroczenia na podstawie art. 109 p.p.s.a.

Wyrok NSA z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. II GSK 746/20.

53

Art. 145 § 3 p.p.s.a

Przepis art. 145 § 3 p.p.s.a. określa jedynie kompetencję sądu administracyjnego w fazie orzekania. Tego rodzaju przepisy, mające charakter ogólny (blankietowy), nie mogą stanowić samodzielnej podstawy kasacyjnej. W związku z tym zarzut skargi kasacyjnej nie może ograniczać się do wskazania naruszenia tego przepisu bez powiązania go z zarzutem naruszenia innych przepisów, w stopniu mającym wpływ na wynik postępowania.

Wyrok NSA z dnia 14 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 4333/21.

54

Art. 151 p.p.s.a

Nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden istotny sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy materialnych bądź

niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła, które jednocześnie – co oczywiste – nie musi być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednak powinno posiadać charakterystyczne i wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy dzieło zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego.

Wyrok NSA z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. II GSK 1084/21.

55

Art. 174 p.p.s.a.

Możliwa jest umowa o dzieło, której przedmiotem jest wygłoszenie wykładu, to jednak pod warunkiem, że wykładowi można przypisać cechy utworu, a ten warunek – co istotne w relacji do przedmiotu spornej w sprawie umowy, który został opisany i określony, jako „Przygotowanie materiałów dydaktycznych i przeprowadzenie wykładów (...) na kursie kwalifikacyjnym w dziedzinie Pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej terapii dla pielęgniarek R. 2012” – spełnia tylko wykład naukowy o charakterze niestandardowym, niepowtarzalnym, wypełniający kryteria twórczego i indywidualnego dzieła naukowego, co ma swoje dalej jeszcze idące konsekwencje, nie zaś działania polegające na wykonywaniu czynności wymagających określonej wiedzy i zdolności do jej przekazania.

Wyrok NSA z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. II GSK 928/21.

56

Art. 174 pkt 1 i 2 p.p.s.a.

Skutkiem stwierdzenia nie działania organu w sposób prawem nakazany musi być uznanie jego beczynności, a konsekwencją tego ma być wyznaczenie terminu do wydania aktu albo podjęcia prawem nakazanych czynności.

Wyrok NSA z dnia 6 czerwca 2024 r., sygn. II GSK 573/24.

57

Art. 73 i art. 74 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 178, dalej p.w. p.o.p.)

Wobec zmiany ustroju prokuratury, zniesienia wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury i utraty mocy przez dotychczasowe przepisy stanowiące podstawę ustalenia dotychczasowego sposobu wynagradzania prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury (z uwagi na treść art. 73 i art. 74 ustawy z 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze), nie ma podstaw prawnych ani podstaw faktycznych do uwzględnienia otrzymywanego wcześniej dodatku funkcyjnego przy obliczaniu dodatku wyrównawczego dla prokuratora, który pozostając po 4 marca 2016 r. w czynnej służbie wojskowej nie sprawował jakiegokolwiek funkcji w powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury.

Wyrok NSA z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 2629/21.

58

Art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 902, dalej: u.d.i.p.)

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że dokumenty związane z procesem inwestycyjnym realizowanym przez podmiot publiczny stanowią informację publiczną, ponieważ stanowią one informację o sposobie gospodarowania majątkiem publicznym, co wynika z treści art. 6 ust. 1 pkt 5 u.d.i.p. Wnioskowane dokumenty związane były ściśle z wykonaniem zadania publicznego realizowanego z wykorzystaniem środków publicznych, tj. budową budynku Szkoły. Tym samym żądana informacja dotyczy faktów, bowiem dokumentacja ta istnieje, jest w posiadaniu organu oraz dotyczy inwestycji zrealizowanej z wykorzystaniem środków publicznych. Okoliczność, że toczy się postępowanie sądowe między organem a wykonawcą inwestycji pozostaje bez znaczenia dla złożonego wniosku. Wnioskodawca nie wystąpił o informacje o przebiegu postępowania sądowego, ale o dokumentację, która związana jest z zakończoną inwestycją. Oznacza to, że dokumenty stanowią informację publiczną, która podlega udostępnieniu w trybie u.d.i.p.

Gospodarzem postępowania w zakresie udostępniania informacji publicznej jest wnioskodawca. On bowiem określa, jakie informacje chce uzyskać oraz w jakim celu. Treść art. 2 ust. 2 u.d.i.p. zabrania organom żądania wykazywania przez wnioskodawcę interesu prawnego lub faktycznego, tym bardziej, że często naruszanie interesu indywidualnego (jednostkowego) skłania wnioskodawców do podjęcia szerszych działań na rzecz pewnej grupy osób czy społeczności.

Wobec jednoznacznego brzmienia art. 2 u.d.i.p., nie ma znaczenia prawne w świetle przepisów u.d.i.p. cel, dla którego wnioskodawca złożył wniosek o udostępnienie informacji publicznej, w tym również okoliczność, że zdobyte dane mogą (hipotetycznie) posłużyć do załatwienia indywidualnej sprawy wnioskodawcy. Przypomnieć bowiem należy, że zainteresowani, kierując swój wniosek do podmiotu zobowiązanego, nie muszą wykazywać, w jakim celu żądana informacja publiczna jest im potrzebna. Jedyne w przypadku żądania dotyczącego udzielenia informacji publicznej przetworzonej, konieczne jest wykazanie, że jej udostępnienie jest szczególnie istotne dla interesu publicznego (art. 3 ust. 1 pkt 1 u.d.i.p.). W orzecznictwie wielokrotnie podkreślono, że „klasyfikacja informacji, czy jest ona publiczna czy nie, nie zależy zatem od celu jej uzyskania, czy sposobu jej wykorzystania. Dany fakt czy wiedza albo jest informacją publiczną, albo takiej cechy nie posiada”.

Wyrok NSA z dnia 7 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 1600/23.

59

Art. 156 ust. 1a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 1997 r. Nr 115, poz. 741, dalej u.g.n.)

Informacje publiczne znajdujące się w operacie szacunkowym podlegają udostępnieniu na zasadach i w trybie określonych w u.d.i.p. Zatem, o ile pod-

miot żądający dostępu do operatu szacunkowego na podstawie art. 156 ust. 1a u.g.n. ma prawo wglądu do operatu, sporządzania notatek lub odpisów z jego treści oraz uwierzytelnienia sporządzonych przez siebie odpisów z operatu szacunkowego lub wydania mu z niego uwierzytelnionych odpisów, o tyle podmiot żądający na podstawie u.d.i.p. dostępu do informacji publicznej wynikającej z operatu szacunkowego, dotyczącego mienia gminnego, ma prawo dostępu do treści operatu, jednak z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających w szczególności z art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 5 ust. 1-3 u.d.i.p. O ile nie ulega wątpliwości, że operat szacunkowy zawiera informacje publiczne, mając na uwadze treść art. 156 ust. 1a u.g.n. w związku z art. 1 ust. 2 u.d.i.p., okoliczność ta wprawdzie nie daje podstaw do umożliwienia przeglądania tego operatu oraz sporządzania z niego notatek i odpisów innym osobom niż te, których interesu prawnego dotyczy jego treść, nie wyłącza jednak dostępu do informacji publicznych objętych treścią operatu na zasadach i w trybie określonych w u.d.i.p. Nie można utożsamiać kwestii dostępu do nośnika informacji z kwestią dostępu do treści informacji objętych tym nośnikiem.

Wyrok NSA z dnia 7 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 2093/23.

60

Art. 8 ustawy z dnia 3 października 2008 r.

o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm., dalej u.i.ś.).

Wnioskiem w świetle u.i.ś. może być objęte jedynie pytanie o określone fakty oraz o stan określonych zjawisk związanych ze środowiskiem i jego ochroną na dzień udzielenia odpowiedzi. Informacje te odnoszą się bowiem do pewnych danych, a możliwość ich uzyskania w trybie przepisów ustawy nie jest środkiem służącym do ich kwestionowania czy polemiki z dokonanymi ustaleniami. Udzielenie informacji w omawianym zakresie nie może zatem w szczególności polegać na odtwarzaniu sytuacji mających miejsce w przeszłości i nadawaniu im obecnie konkretnego znaczenia, czy też na dokonywaniu przez organ analizy żądanych przez stronę informacji.

Wyrok NSA z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 1741/22.

61

Art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 145 dalej u. o pol.)

Wysokość ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za okres przed 6 listopada 2018 r. ustala się na zasadach wynikających z przepisów ustawy z 1990 r. o Policji w brzmieniu obowiązującym przed 6 listopada 2018 r., co implikuje obowiązek obliczenia go według zasad podanych w tej ustawie w brzmieniu ukształtowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30

października 2018 r., sygn. K 7/15. Świadczeniem ekwiwalentnym za przepracowany dzień urlopu jest zatem wynagrodzenie za 1 dzień roboczy, przy czym należy mieć na uwadze, że przepis art. 115a ustawy z 1990 r. o Policji odwołuje się do ostatniego uposażenia należnego policjantowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, bez odniesienia do jakiegokolwiek okresu rozliczeniowego służby.

Wyrok NSA z dnia 11 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 2696/22.

62

Art. 88 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm., dalej u.o.p.)

Żaden z przepisów ustawy o ochronie przyrody nie daje podstaw do przyjęcia, że niezbędnym warunkiem nałożenia na właściciela lub posiadacza nieruchomości administracyjnej kary pieniężnej za usunięcie drzew bez wymaganego zezwolenia jest wykazanie, że właściciel nie wiedział o usunięciu drzew, ewentualnie zlecił ich wycinkę albo wyraził na to zgodę i działanie takie akceptował.

Postępowanie w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej za usunięcie drzew bez zezwolenia jest postępowaniem, którego celem jest ukaranie sprawcy nielegalnego czynu za popełnienie deliktu administracyjnego. Tym samym kara nakładana w tym postępowaniu jest karą nakładaną w związku z naruszeniem interesu publicznego, a nie w związku z naruszeniem interesu indywidualnego właściciela. Ewentualne roszczenia regresowe oraz skutki podnoszonego przez skarżącego przekroczenia granic zlecenia, mogą być natomiast oceniane w ramach postępowania cywilnego, toczącego się przed sądem powszechnym, jednak okoliczności te pozostają bez wpływu na wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za wycinkę drzew bez zezwolenia na gruncie postępowania administracyjnego, którym był skarżący. To na posiadaczu nieruchomości spoczywa ryzyko doboru wykonawcy prac wycinkowych, ale jednocześnie posiadacz nieruchomości powinien sprawować nadzór nad wykonywaniem zlecenia, w sposób minimalizujący ryzyko zagrożenia dla dóbr chronionych.

Wyrok NSA z dnia 13 czerwca 2024 r., sygn. III OSK 2202/22.

63

Art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840, dalej: u.o.z.)

Skoro w stosunku do tego samego zabytku, w toku postępowania prowadzonego pod kątem zastosowania art. 45 ust. 1 u.o.z. ujawniają się podstawy do zastosowania art. 49 ust. 1 tej ustawy, to należało przeprowadzić dwa odrębne postępowania i sformułować nakazy w odrębnych aktach administracyjnych.

Wyrok NSA z dnia 11 czerwca 2024 r., sygn. II OSK 895/24.

64

**Art. 18 ust. 4a i 4b ustawy z dnia 6 września o transporcie drogowym
(tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 728 ze zm., dalej u.t.d.)**

Z zestawienia art. 18 ust. 4a oraz ust. 4b u.t.d. wynika, że ustawodawca nie wyklucza możliwości wykonywania przewozu okazjonalnego samochodem osobowym – a więc takim, który nie jest przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu powyżej 7 osób łącznie z kierowcą – to jednak możliwość taką przewiduje na zasadzie wyjątku, o czym trzeba wnioskować nie dość, że na podstawie konwencji językowej, którą operuje, stanowiąc w tej mierze, że „dopuszcza się przewóz okazjonalny (...)”, to również – jeżeli nie przede wszystkim – na podstawie szczegółowych wymogów jego wykonywania określonych w art. 18 ust. 4b pkt 2 przywołanej ustawy, których tylko i wyłącznie kumulatywne ziszczenie się stanowi konieczny warunek uznania tak wykonywanego (okazjonalnego) przewozu osób samochodem osobowym za zgodny z przepisami prawa.

Wyrok NSA z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. II GSK 1135/23.